

СТРУКТУРА МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

За підтримки Програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою»

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
БУДІВНИЦТВА
ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНИ

 SKLInternational

Афілійовано до ШВЕДСЬКОГО АСОЦІАЦІАЦІЇ МІСЦЕВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ І РЕГІОНІВ
За підтримки Шведсько-українського
проекту «Підтримка децентралізації
в Україні»

ПЕРЕДМОВА

Ефективна та дієва система місцевого самоврядування є важливим елементом функціонування демократичної держави. Для забезпечення виконання своїх функцій, створення належного життєвого середовища для населення громади органи місцевого самоврядування повинні мати у своєму розпорядженні достатні фінансові ресурси, основу яких складають кошти відповідних бюджетів.

Реформа територіальної організації влади, яка сьогодні втілюється в Україні, має на меті побудову нової моделі управління суспільством на основі створення фінансово самодостатніх громад. Починаючи з 2014 року Урядові ініціативи в цьому напрямку дали змогу відчутно покращити фінансову спроможність місцевих бюджетів. Одним із підтвердженням цього є зростання частки власних доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України з 17 % у 2015 році до 21 % за підсумками 2016 року.

Одним із важливих джерел доходів бюджетів органів місцевого самоврядування є місцеві податки і збори.

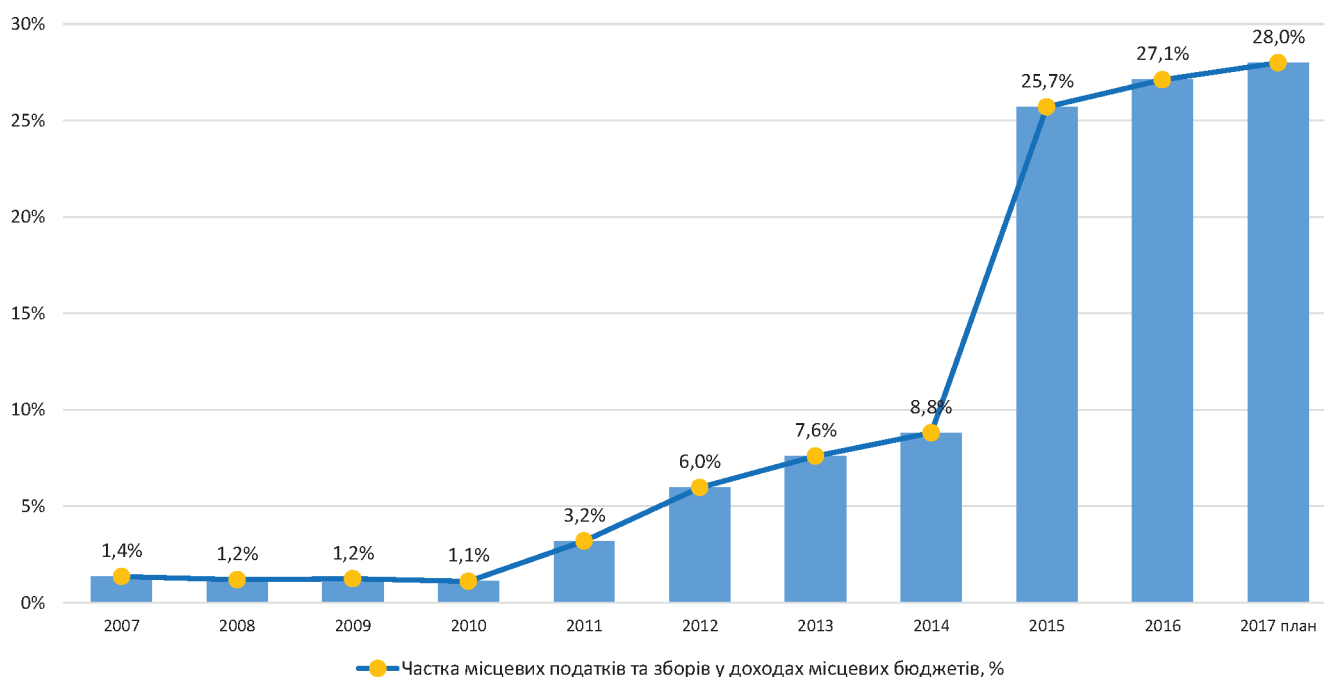
Статтею 143 Конституції України визначено, що органи місцевого самоврядування встановлюють місцеві податки та збори. В Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» зазначено, що місцеві бюджети мають бути достатніми щодо здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень для забезпечення мешканців відповідних громад якісними публічними послугами. Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів є одним із головних завдань фінансово-бюджетної політики держави.

Враховуючи внесені зміни до податкового та бюджетного законодавства, зацікавленість та безпосередній вплив органів місцевого самоврядування на запровадження та мобілізацію надходжень від місцевих податків і зборів, можна чітко прослідкувати динаміку зростання їх питомої ваги в доходах місцевих бюджетів України (без трансфертів).

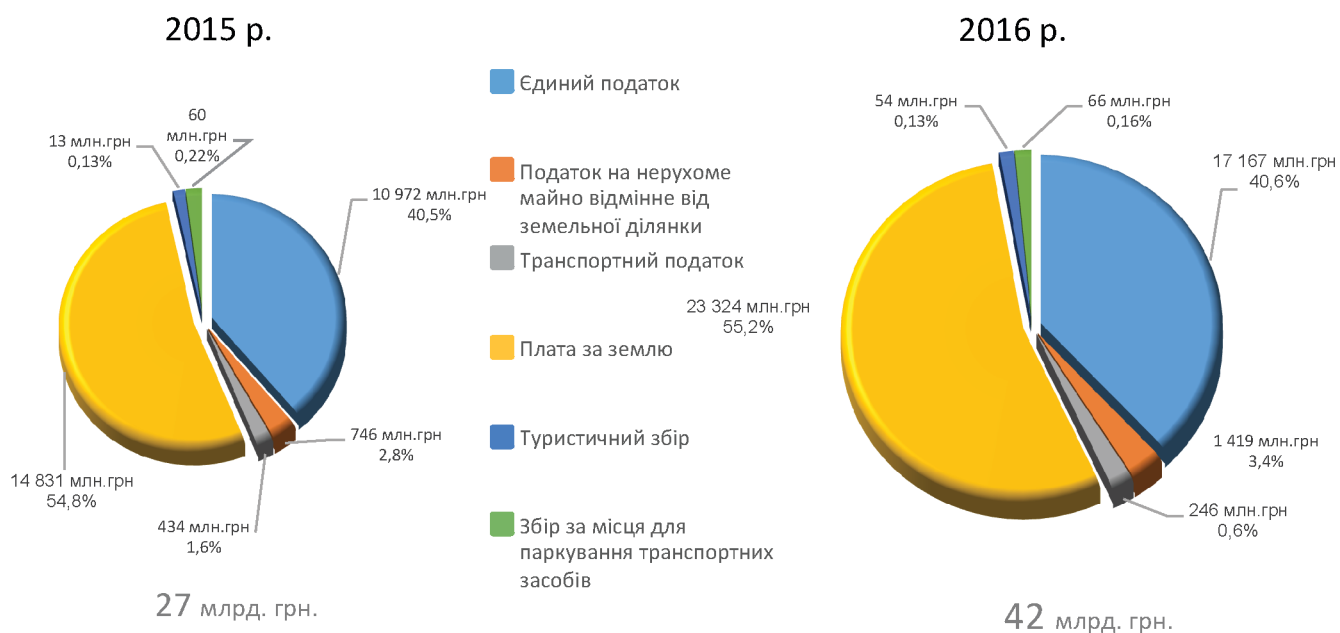
Зважаючи на покращання стану мобілізації надходжень та зміну структури місцевих податків і зборів їх частка у доходах місцевих бюджетів значно зросла впродовж останніх років. Якщо протягом 2007-2010 роках їх частка складала лише 1,1%-1,4%, то починаючи з 2011 року і до 2014 року вона зросла до 8,8%, а в 2016 році вже становила – 27,1%. Найбільшу питому вагу у структурі місцевих податків і зборів займають надходження від плати за землю (55%) та єдиного податку (понад 40%).

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ

Динаміка надходжень місцевих податків і зборів
у доходах місцевих бюджетів України
2007-2017 рр., у %

Структура місцевих податків та зборів за 2015-2016 рр.

ЄДИНИЙ ПОДАТОК

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності		Ставки, умови звітування та сплати
1 група	- Фізичні особи-підприємці; - Не використовують найманих працівників; - Обсяг доходу ≤ 300 тис. грн. на рік; - Виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадження господарської діяльності з надання побутових послуг населенню	- До 10% ПМ*; - Звітний період – 1 рік; - Термін сплати податку – не пізніше 20-го числа поточного місяця; - Декларація подається раз на рік
2 група	- Фізичні особи-підприємці; ≤ 10 найманих працівників; - Обсяг доходу ≤ 1,5 млн. грн. на рік; - Надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	- До 20% МЗП**; - Звітний період – 1 рік; - Термін сплати податку – не пізніше 20-го числа поточного місяця; - Декларація подається раз на рік.
3 група	- Фізичні особи-підприємці, юридичні особи; - Не обмежена кількість найманих працівників; - Обсяг доходу ≤ 5 млн. грн. на рік	5% доходу; 3% доходу при сплаті ПДВ; - Звітний період – календарний квартал; - Строк подання звіту – 40 днів після закінчення кварталу; - Термін сплати – 10 календарних днів після подання звіту
4 група	С/г товаровиробники, у яких частка с/г товаровиробництва за попередній звітний рік становить не менше 75 відсотків. Розмір ставок податку з одного гектара с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування***): Звіт подається не пізніше 20-го лютого; Податок сплачується поквартально: - у I кварталі – 10%; - у II кварталі – 10%; - у III кварталі – 50%; - у IV кварталі – 30%	Розмір ставок податку з 1-го гектара: 0,95% – для ріллі, сіножатей і пасовищ; 0,57% – для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях 0,57% – для багаторічних насаджень; 0,19% – для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях; 2,43% – для земель водного фонду; 6,33% – для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту

* ПМ – прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на 1 січня звітного року

** МЗП – мінімальна заробітна плата, встановлена на 1 січня звітного року

***Базою оподаткування податком для платників єдиного податку 4 групи є грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь, з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року нормативна

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

- податку на прибуток підприємств;
- податку на доходи фізичних осіб;
- податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;
- земельного податку, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються ними для провадження господарської діяльності (крім платників 4 групи);
- рентної плати за спеціальне використання води (для платників 4 групи)

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності

Джерело: Податковий кодекс України, розділ 14 глава 1

Згідно з пунктом 10.2 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради обов'язково встановлюють єдиний податок

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України єдиний податок зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

ПОДАТОК НА МАЙНО

Податок на майно складається з:

- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- транспортного податку;
- плати за землю.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Платники податку:

фізичні та юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості

Об'єкт оподаткування:

- об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в т. ч. його частка;
- обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно

База оподаткування:

загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток

Строки сплати податку:

- фізичними особами – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;
- юридичними особами – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації

Ставки податку:

- встановлюються за рішенням відповідної ради в залежності від місця розташування та типів об'єктів нерухомості;
- розмір ставки не перевищує 1,5% розміру МЗП, за 1 м² бази оподаткування;
- збільшується на 25000 грн. для житлового об'єкта, площа якого перевищує 300 м² (для квартири) та/або 500 м² (для будинку)

База оподаткування зменшується:

- для квартири (квартир) незалежно від їх кількості – на 60 м²;
- для житлового будинку (будинків) незалежно від їх кількості – на 120 м²;
- для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в т. ч. їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), – на 180 м²

Джерело: Податковий кодекс України, ст.266

Транспортний податок

Платники податку:

фізичні та юридичні особи, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування

Об'єкт оподаткування:

Легкові автомобілі які відповідають таким вимогам:

- з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно);
- середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати

База оподаткування:

Базою оподаткування є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування

Строки сплати податку

- фізичні особи – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;
- юридичні особи – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації

Ставка податку:

25 000 грн.
на рік за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування

Щороку до 1 лютого

Міністерство економічного розвитку та торгівлі України розміщує на своєму офіційному веб-сайті перелік легкових автомобілів які відповідають критеріям об'єкта оподаткування

Джерело: Податковий кодекс України, ст. 267

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України місцеві податки, зараховуються до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

Згідно з пунктом 10.3 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради вирішують питання щодо встановлення податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки

Згідно з пунктом 10.2 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради обов'язково встановлюють транспортний податок

ПОДАТОК НА МАЙНО

Плата за землю включає:

- земельний податок;
- орендну плату за землю

Земельний податок

Платники податку:

власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі

База оподаткування:

- нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації;
- площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено

Ставки податку:

Грошову оцінку проведено (незалежно від місцезнаходження):

- не більше 3% від нормативної грошової оцінки земельної ділянки;
- не більше 1% для земель загального користування;
- від 0,3% до 1% для сільськогосподарських угідь;
- не більше 12% грошової оцінки ділянки, що перебуває у постійному користуванні суб'єктів господарювання

Грошову оцінку не проведено (за межами населених пунктів):

- земельні ділянки – не більше 5% від нормативної грошової оцінки площі ріллі по області;
- для сільськогосподарських угідь – від 0,3% до 5% від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області

Рішення рад щодо нормативної грошової оцінки земельних ділянок, розташованих у межах населених пунктів, офіційно оприлюднюється відповідним органом місцевого самоврядування до 15 липня року

Органи місцевого самоврядування встановлюють ставки плати за землю, пільги щодо земельного податку, та до 25 грудня року подають відповідному контролюючому органу рішення щодо ставок та наданих пільг юридичним та/або фізичним особам

Джерело: Податковий кодекс України, розділ XII, ст.269 – 287

Орендна плата

Платники орендної плати:

Орендар земельної ділянки

Об'єкт оподаткування:

Земельна ділянка, надана в оренду

Розмір орендної плати

встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу:

- не може бути меншою розміру земельного податку, встановленого для відповідної категорії земельних ділянок на відповідній території;
- не може перевищувати 12 відсотків нормативної грошової оцінки.
- може перевищувати граничний розмір орендної плати у разі визначення орендаря на конкурентних засадах.
- для пасовищ у населених пунктах, яким надано статус гірських, не може перевищувати розміру земельного податку.

Підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки

Розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування повинні до 1 лютого подавати контролюючому органу переліки орендарів, з якими укладено договори оренди землі.

Джерело: Податковий кодекс України, розділ XII, ст. 288-289

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

Згідно з пунктом 10.2 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради обов'язково встановлюють земельний податок та орендну плату за землю

ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР

Платники збору:

- Громадяни України;
- Іноземці;
- Особи без громадянства

які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення відповідної ради про встановлення туристичного збору, та отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Справляння збору може здійснюватися:

- адміністраціями готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих та іншими закладами готельного типу, санаторно-курортними закладами;
- квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб на поселення у будинки (квартири), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму;
- юридичними особами або фізичними особами - підприємцями, які уповноважуються відповідною радою справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка до бази справляння збору

База оподаткування:

вартість усього періоду проживання (ночівлі) за вирахуванням податку на додану вартість.

До вартості проживання не включаються витрати:

- на харчування;
- побутові послуги;
- телефонні рахунки;
- оформлення закордонних паспортів дозволів на в'їзд (віз);
- обов'язкове страхування;
- витрати на усний та письмовий переклади;
- інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду.

Особливості справляння збору:

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу

Джерело: Податковий кодекс України ст. 268

Згідно з пунктом 10.3 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради вирішують питання щодо встановлення туристичного збору

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України туристичний збір, зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

ЗБІР ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Платники збору:

- Юридичні особи;
- Філії, відділення, представництва юридичних осіб;
- Фізичні особи-підприємці

які згідно з рішенням відповідної ради організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках

Об'єкт оподаткування:

Земельна ділянка, яка згідно з рішенням відповідної ради, спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету

База оподаткування:

- площа земельної ділянки, відведена для паркування;
- площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету

Ставки збору встановлюються:

- за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів;
- у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності;
- у розмірі до 0,075 відсотка мінімальної заробітної плати

Сплачується збір щоквартально за місцезнаходження об'єкта оподаткування

Ставка збору та порядок сплати збору до бюджету встановлюються відповідною сільською, селищною, міською радою або радою об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад

Джерело: Податковий кодекс України, ст. 268¹

Згідно з пунктом 10.3 статті 10 Податкового кодексу України місцеві ради вирішують питання щодо встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів

Відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України збір за місця для паркування транспортних засобів зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські та бюджети ОТГ)

ПІСЛЯМОВА

Статтею 10 Податкового кодексу України встановлено перелік місцевих податків та зборів, виходячи з якого, кожна сільська, селищна чи міська рада приймає рішення щодо встановлення на своїй території тих чи інших місцевих податків та зборів.

До місцевих податків належать: податок на майно (який складається із плати за землю, податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки та транспортного податку); єдиний податок.

До місцевих зборів належать: збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

Місцеві ради обов'язково встановлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю).

Місцеві ради в межах повноважень і відповідно до вимог, визначених Податковим кодексом, вирішують питання встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору.

Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених Податковим кодексом, в Україні забороняється.

Зарахування місцевих податків та зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до статей 64 та 69 Бюджетного кодексу України.

Враховуючи те, що запровадження та встановлення розміру ставок місцевих податків і зборів (в межах, визначених Податковим кодексом) належить виключно до компетенції органів місцевого самоврядування, вони мають реальні можливості впливати на обсяги надходжень зазначених платежів до відповідних бюджетів. Відповідно, формування значної частини власних доходів місцевих бюджетів знаходиться у прямій залежності від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування зможуть організувати весь комплекс робіт по запровадженню та мобілізації місцевих податків і зборів.

Матеріали розроблено та підготовлено консультантами Програми "U-LEAD з Європою" Яніною Казюк, Віктором Венцелем та консультантом проекту SKL International Ігорем Герасимчуком на підставі Бюджетного кодексу України та Закону України "Про джерела фінансування дорожнього господарства України".

Ця публікація була підготовлена за підтримки Європейського Союзу та його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми «U-LEAD з Європою», Шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні», Європейського Союзу та його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції.